

Miðvikudaginn 21. desember 1988.

Nr. 137/1987. **Protabú Reykhólaskips hf.**

(Ragnar Aðalsteinsson hrl.)

gegn

Tryggingamiðstöðinni hf.

(Björn Ól. Hallgrímsson hdl.)

og

Tryggingamiðstöðin hf.

(Björn Ól. Hallgrímsson hdl.)

gegn

Skipafélaginu Víkum hf.

(Guðmundur Pétursson hrl.)

Farmsamningur. Farmskemmdir. Skaðabótamál. Sjóveðréttur. Sératkvæði.

Dómur Hæstaréttar.

Mál þetta dæma hæstaréttardómararnir Guðmundur Jónsson, Benedikt Blöndal, Bjarni K. Bjarnason og Guðmundur Skaftason og Haraldur Henrysson settur hæstaréttardómari.

Protabú Reykhólaskips hf. áfrýjaði máli þessu til Hæstaréttar með stefnu 22. apríl 1987 og krefst sýknu af öllum kröfum Tryggingamiðstöðvarinnar hf. auk málskostnaðar í héraði og fyrir Hæstarétti.

Tryggingamiðstöðin hf. áfrýjaði málinu með stefnu 3. júní 1987 á hendur Skipafélaginu Víkum hf. og gerir þessar dómkröfur: Aðallega að hinn áfrýjaði dómur verði staðfestur að því er tekur til áfrýjanda, protabús Reykhólaskips hf., „með eftirgreindum breytingum á meðalvöxtum almennra sparibóka, sem orðið hafa frá og með 1. júlí 1987, en dómnum verði hrundið að því er tekur til Skipafélagsins Víka hf., þannig að báðir þessir málsaðilar verði í Hæstarétti dæmdir in solidum“ til greiðslu á 1.995.945,00 krónum með ársvöxtum sem hér segir: 22% frá 21. janúar 1986 til 1. mars s.á. og síðan 13% til 1. apríl s.á., 9% til 21. janúar 1987, þá 10% til 1. júlí s.á., 12% til 1. ágúst s.á., 14,8% til 1. september s.á., 14,9% til 1. október s.á., 16% til 1. nóvember s.á., 18,3% til 1. desember s.á., 20,8% til 1. janúar 1988, síðan 21,9% til 1. febrúar s.á., 22% til 1. mars s.á., 20,7% til 1. apríl s.á., 18,7% til 1. maí s.á., 18,5%

til 1. júlí s.á., 24,1% til 1. ágúst s.á., 24,9% til 1. september s.á., 22,5% til 1. október s.á., 11,7% til 1. nóvember s.á. og 6,1% til 1. desember 1988 en 4,4% frá þeim degi til greiðsludags. Þá krefst þessi áfrýjandi málskostnaðar í héraði og fyrir Hæstarétti. Loks krefst hann þess, að staðfestur verði með dómi sjóveðréttur í m/s Helgey TFAB til tryggingar tildæmdum fjárhæðum. Til vara gerir hann sömu dómkröfur og fram koma í aðalkröfu nema að því leyti, að ársvextir verði ákvarðaðir 22% frá 21. janúar 1986 til 1. mars s.á., síðan 13% til 1. apríl s.á., 9% til 21. janúar 1987 og 10% frá þeim degi til greiðsludags.

Stefndi, Skipafélagið Víkur hf., krefst staðfestingar hins áfrýjaða dóms og málskostnaðar fyrir Hæstarétti.

Mál þessi voru sameinuð fyrir Hæstarétti 2. október 1987.

I.

Farmskírteini þau, sem um ræðir í máli þessu, eru rituð á eyðublöð, sem Sölusamband íslenskra fiskframleiðenda samdi og lét prenta. Eyðublöðin eru tvískipt. Á efri hluta þeirra er farmskírteini en á hinum neðri matsvottorð. Eitt þeirra hefur verið lagt fram í frumriti en tvö í afriti. Efst á þeim stendur stórum stöfum: „SÖLUSAMBAND ÍSLENZKRA FISKFRAMLEIÐENDA“. Að öðru leyti eru farmskírteinin rituð á ensku og meginefni þeirra svohljóðandi: „SHIPPED in apparent good order and condition by UNION OF ICELANDIC FISH PRODUCERS at REYKJAVIK, clean on board the good motor vessel called the "HELGEY" whereof GUÐMUNDUR JÓNSSON is master for the present voyage, and now lying at the port of KEFLAVIK and bound for BILBAO ICELAND FISH ACCORDING TO SPECIFICATION BELOW which is to be delivered in the like good order and condition at the aforesaid port of BILBAO unto ORDER. All the terms, conditions, liberties and exceptions of the Charter Party are herewith incorporated. Freight is prepaid to port of destination. General Average payable according to York-Antwerp Rules 1950. Weight and quality unknown, not responsible for separation. In witness whereof, I have signed TWO original Bills of Lading of the same tenor and date, the original Bills of Lading being accomplished, the others to stand void.“ Á því farmskírteini, sem frammi liggur í frumriti, er undirskrift starfsmanns stefnda, Ólafs Thorarensen „(For the Master)“.

Á bakhlið þess er stimplað: „UNION OF ICELANDIC FISH PRODUCERS“ með undirskrift Sigurðar Haraldssonar og „COPESCO, S.A., p.p.“ með ólæsilegri undirskrift. Á farmskírteinisafrítunum eru engar undirskriftir. Á farmskírteinishluta eyðublaðsins er ennfremur ákvæði, sem hljóðar svo í þýðingu löggilts skjalapýðanda: „Farmskírteini þetta gildir með fyrirvara um hver þau ákvæði laga um vöruflutninga á sjó sem taka upp reglur þær um farmskírteini, sem eru í alþjóðasamningi þeim er gerður var í Brussel hinn 25. ágúst 1924, og sem gilda óundanþægt um flutnings-samning þann sem í skírteini þessu greinir. Slík löggjöf skal talin hér innifalin, en ekkert í skírteini þessu skal túlkað sem afsal farmflytjandans á nokkrum réttindum sínum eða friðhelgi, eða til aukningar á nokkrum skyldum hans eða ábyrgð samkvæmt því. Fari einhver skilmáli farmskírteinis þessa að einhverju leyti í bág við nokkur þau lög sem innifalin eru með grein þessari er hann ógildur að því leyti, en að engu öðru leyti. Ekkert í farmskírteini þessu skal verka til skerðingar eða niðurfellingar á vernd farmflytjanda eða á undanþágum eða takmörkunum á ábyrgð hans samkvæmt settum lögum.“ Í matsvottorði á neðri hluta eyðublaðanna kemur fram magn hverrar sendingar.

Sölusamband íslenskra fiskframleiðenda seldi fyrirtækjum á Spáni þann saltfisk, sem farmskírteini þessi tóku til. Skemmdir urðu á farminum, svo sem lýst er í héraðsdómi. Kaupendur fólu sölusambandinu að koma bótakröfum sínum á framfæri við áfrýjanda, Tryggingamiðstöðina hf., sem váttryggt hafði sendingar þær, er farmskírteinin tóku til, venjulegri flutningstryggingu. Áfrýjandinn greiddi bætur og kveðst samkvæmt því hafa eignast rétt kaupenda á hendur þrotabúi Reykhólaskips hf. og Skipafélaginu Víkum hf., sbr. 25. gr. laga nr. 20/1954 um váttryggingarsamninga. Byggir hann rétt sinn á farmskírteinunum. Kveður hann Sölusamband íslenskra fiskframleiðenda fyrst hafa framselt allan sinn rétt samkvæmt þeim til kaupenda vörunnar og hann síðan eignast rétt þeirra við greiðslu váttryggingarbótanna. Um ábyrgð þrotabús Reykhólaskips hf. vísar hann til forsendna hins áfrýjaða dóms. Ábyrgð Skipafélagsins Víka hf. kveður hann byggjast á munnlegum farmsamningi, sem gilt hafi milli skipafélagsins og Sölusambands íslenskra fiskframleiðenda. Telur hann tilvísun farmskírteina til „the Charter Party“ vísa til

þessa munnlega farmsamnings og hefur lagt fyrir Hæstarétt eyðublað fyrir GENCON farmsamning með svofelldri áletrun: „Þetta eyðublað geymir þá samninga sem gerðir hefðu verið, ef skriflega hefði verið gengið frá samningum við Skipafélagið Víkur hf. um saltfiskflutninga með m/s Helgey. Reykjavík, 25. ágúst 1987. SÖLUSAMBAND ÍSL. FISKFRAMLEIDENDA Sigurður Haraldsson.“ Þrotabú Reykhólaskips hf. og Skipafélagið Víkur hf. halda því hins vegar fram, að framangreind tilvísun til „the Charter Party“ eigi við hinn tímabundna farmsamning, sem gildi milli þeirra og gerður var 5. febrúar 1985.

Tryggingamiðstöðin hf. kveður farmskírteinisákvæði það, sem að framan er rakið og vísar til Brusselsamningsins frá 1924, leiða til þess að Haag-reglurnar frá 1924 hafi gilt um þessa flutninga. Í 8. tölulið 3. gr. þeirra segir, að ógildur sé sérhver fyrirvari í farmsamningi, sem miði að því að undanþiggja farmflytjanda eða skipið ábyrgð á skemmdum eða tjóni á eða í sambandi við farm, enda stafi skemmdirnar eða tjónið af vanrækslu, hirðuleysi eða göllum eða af vanefndum á að fullnægja þeim skyldum eða skuldbindingum, sem um ræðir í greininni, eða miði að því að minnka ábyrgðina á annan hátt en gert er ráð fyrir í Haag-reglunum. Telur váttryggingarfélagið þetta ákvæði ryðja þeim ákvæðum hins tímabundna farmsamnings Reykhólaskips hf. og Skipafélagsins Víka hf. sem þessir aðilar bera fyrir sig og lýst er í hinum áfrýjaða dómi.

II.

Fallast ber á þann skilning Tryggingamiðstöðvarinnar hf. að framangreint ákvæði feli í sér, að um ábyrgð farmflytjanda skuli hér fara samkvæmt Haag-reglunum frá 1924 og 99. gr. siglingalaga nr. 66/1963. Er farmflytjanda þá óheimilt að bera fyrir sig þau ákvæði um takmörkun ábyrgðar, er felast í hinum tímabundna farmsamningi Reykhólaskips hf. og Skipafélagsins Víka hf., og skiptir ekki máli, hvort með tilvísun farmskírteinis til „the Charter Party“ er átt við hann eða það farmsamningsform, sem Tryggingamiðstöðin hf. telur eiga við.

Samkvæmt þessu og að öðru leyti með tilvísun til forsendna hins áfrýjaða dóms ber að staðfesta niðurstöðu hans um ábyrgð áfrýjanda, þrotabús Reykhólaskips hf., á farminum.

III.

Skipafélagið Víkur hf. kveðst hafa útvegað Sölusambandi íslenskra fiskframleiðenda flutningsfar til að flytja fyrir það saltfisk frá Íslandi til Spánar í febrúar 1985, eina tilfallandi ferð. Samkvæmt því verður að telja, að í gildi hafi verið ferðbundinn farmsamningur milli þeirra. Samningur þessi var ekki skriflegur og eru málsaðilar ósammála um efni hans. Skipafélagið hefur ekki fært fram nein gögn um efni samningsins og þannig ekki sýnt fram á, að það hafi samkvæmt honum átt að vera undanþegið venjulegri flutningsábyrgð. Af samningi þess og Reykhólaskips hf. kemur og fram, að í skiptum þeirra hafi Skipafélaginu Víkum hf. verið ætlað að bera þá ábyrgð gagnvart eigendum farms. Skipafélagið hafði samkvæmt tímabundnum farmsamningi sínum við Reykhólaskip hf. umráð yfir m/s Helgey. Í reikningi þess til sölusambandsins segir: „AN: M/S Helgey — Keflavík 11/2 1985. Flutningur á 449,6 tonn-um af tenderfiski frá Íslandi til Bilbao ...“. Starfsmaður skipafélagsins fylgdist með lestun skipsins og sagði fyrir um smíði á sérstökum lestarbúnaði, sem félagið lagði til. Starfsmaður þess gaf síðan út farmskírteini án fyrirvara um ábyrgð félagsins. Þá hefur starfsmaður skipafélagsins staðfest fyrir dómi, að aðalumboðsmaður þess hafi að lokinni uppskipun í Bilbao ritað undir „Statement of facts“ ásamt skipstjóra og viðtakendum vörunnar. Þegar allt þetta er virt verður að líta svo á, að Skipafélagið Víkur hf. hafi tekið á sig skyldur farmflytjanda gagnvart farmsendanda og síðari farmskírteinishöfum.

IV.

Skipstjóri m/s Helgeyjar bókaði 20. febrúar 1985 í leiðarabók skipsins: „Miklar kvartanir eru út af því hvernig fiskurinn er farinn. Undirstöður hafa brotnað og fiskurinn jagast niður. Jeg hafði tal af umboðsmanni og sagði honum frá þessu. Hann sagði þetta vanalegt og kæmi á tryggingar.“ Í framburði skipstjórans fyrir dómi kemur fram, að hér sé átt við umboðsmann Skipafélagsins Víka hf. Á „Statement of facts“ eru að vísu engar athugasemdir um ástand farmsins, en telja verður framangreinda bókun í leiðarabók nægilega sönnun þess, að við Reykhólaskip hf. hafi verið kvartað í tíma og skipstjóri tilkynnt um þær kvartanir til umboðsmanns skipafélags-

ins. Af vottorðum könnunarmanna Lloyd's kemur og fram, að þeir voru kallaðir til strax meðan á uppskipun stóð.

Ekki hefur verið sýnt fram á, að tjónið á saltfiskinum stafi af öðrum ástæðum en í héraðsdómi greinir. Niðurstöðu héraðsdóms um fjárhæð tjónsins hefur ekki verið hnekkt. Samkvæmt framan-sögðu bera áfrýjandi, þrotabú Reykhólaskips hf., og stefndi, Skipafélagið Víkur hf., fébótaábyrgð á tjóni þessu.

V.

Fallast ber á, að áfrýjandi, Tryggingamiðstöðin hf., hafi með greiðslu váttryggingarbóta eignast rétt viðtakenda farms á hendur þrotabúi Reykhólaskips hf. og Skipafélaginu Víkum hf., sbr. 1. mgr. 25. gr. laga nr. 20/1954. Hér þykir ekki skipta máli, að ekki hafa verið lögð fram frumrit farmskirteina nema annað tveggja um eina sendingu. Framsalsröð þess farmskirteinis veitir visbendingu um, hvernig viðskiptum þessum var almennt háttað. Samkvæmt eðli máls hlýtur frumritum enda að hafa verið skilað við afhendingu farmsins og ættu þau þá að vera í vörslum Skipafélagsins Víka hf. eða þrotabús Reykhólaskips hf. Eru því ekki efni til að hafna kröfu Tryggingamiðstöðvarinnar hf. að hluta, svo sem krafist hefur verið. Ekki eru heldur efni til að lækka skaðabótaábyrgð samkvæmt 1. mgr. 25. gr. laga nr. 20/1954.

Í áfrýjunarstefnu krafðist Tryggingamiðstöðin hf. 22% árs-vaxta af stefnufjárhæð frá 21. janúar 1986 til 1. mars 1986, 13% ársvaxta frá þeim degi til 1. apríl 1986, 9% ársvaxta frá þeim degi til 21. janúar 1987 og 10% ársvaxta frá þeim degi til greiðsludags. Með vísan til þess verða vextir dæmdir svo sem greinir í dóms-orði.

Samkvæmt þessu ber að dæma áfrýjanda, þrotabú Reykhólaskips hf., og stefnda, Skipafélagið Víkur hf., óskipt til að greiða áfrýj-anda, Tryggingamiðstöðinni hf., 1.995.945,00 krónur með vöxtum eins og greinir í dómsorði. Samkvæmt 4. tölulið 216. gr. siglinga-laga nr. 66/1963 ber að staðfesta sjóveðrétt Tryggingamiðstöðvar-innar hf. í m/s Helgey TFAB til tryggingar þessum fjárhæðum.

Málatilbúnaði Tryggingamiðstöðvarinnar hf. var áfátt og farm-skirteini þau er félagið byggir rétt sinn á óskýr. Því þykir rétt að málskostnaður í héraði og fyrir Hæstarétti falli niður.

D ó m s o r ð:

Áfrýjandi, þrotabú Reykhólaskips hf., og stefndi, Skipafélagið Víkur hf., greiði óskipt áfrýjanda, Tryggingamiðstöðinni hf., 1.995.945,00 krónur með 22% ársvöxtum frá 21. janúar 1986 til 1. mars 1986, 13% ársvöxtum frá þeim degi til 1. apríl 1986, 9% ársvöxtum frá þeim degi til 21. janúar 1987, 10% ársvöxtum frá þeim degi til 11. október 1988, 9% ársvöxtum frá þeim degi til 21. s.m., 7% ársvöxtum frá þeim degi til 21. nóvember s.á., en 6% ársvöxtum frá þeim degi til 1. desember s.á. og 4% ársvöxtum frá þeim degi til greiðsludags að viðlagðri aðför að lögum. Staðfestur er sjóveðréttur í m/s Helgey TFAB fyrir þessum fjárhæðum.

Málskostnaður í héraði og fyrir Hæstarétti fellur niður.

S é r a t k v æ ð i

hæstaréttardómaranna Guðmundar Jónssonar og

Bjarna K. Bjarnasonar.

Með skírskotun til forsendna hins áfrýjaða dóms teljum við rétt að staðfesta hann, þó þannig að þrotabú Reykhólaskips hf. greiði Tryggingamiðstöðinni hf. vexti eins og í atkvæði meirihluta dómenda greinir, en málskostnaður falli niður.

Þá teljum við rétt að hver aðila beri sinn kostnað af málinu fyrir Hæstarétti.

Dómur bæjarþings Reykjavíkur 18. mars 1987.

I.

Mál þetta, sem dómtekið var hinn 18. febrúar sl., er höfðað fyrir bæjarþingi Reykjavíkur af Tryggingamiðstöðinni hf., nnr. 8936-7840, Aðalstræti 6, Reykjavík, gegn Skipafélaginu Víkum hf., nnr. 7307-0414, Hjarðarhaga 17, Reykjavík, og Reykhólaskipi hf., Siðumúla 2, Reykjavík, með stefnu birtri 6. janúar 1986.

Dómkröfur stefnanda eru þær að stefndu verði in solidum dæmdir til þess að greiða stefnanda jafnvirði US \$ 56.236,03 á gengi 6.12. 1985, kr. 41,66, eða ísl. krónur 2.342.793,00 ásamt 32% ársvöxtum af þeirri fjárhæð frá 6. desember 1985 til greiðsludags og málskostnaðar skv. texta LMFÍ.

Til vara gerir stefnandi kröfu til lægri fjárhæðar að mati dómsins ásamt vöxtum og málskostnaði, sem að framan greinir.

Þá krefst stefnandi þess að staðfestur verði með dómi sjóveðréttur í m.s. Helgey TFAB, Reykhólum, Barðastrandarsýslu, til tryggingar þeirri fjárhæð sem dæmd verður.

Stefndi Skipafélagið Víkur hf. krefst sýknu af kröfum stefnanda og málskostnaðar sér til handa að skaðlausu skv. gjaldskrá LMFÍ.

Stefndi Reykhólaskip hf. krefst sýknu en til vara lækkunar á dómkröfum stefnanda. Krafist er málskostnaðar úr hendi stefnanda skv. gjaldskrá LMFÍ eða að mati dómsins.

Af hálfu stefndu voru settar fram kröfur um frávisun málsins en þeim kröfum var hrundið með úrskurði uppkveðnum 19. september 1986.

Undir rekstri málsins kom fram að bú stefnda Reykhólaskips hf. hefði verið tekið til gjaldþrotaskipta og búið tekið við rekstri málsins.

Sáttaumleitanir fyrir dómi hafa ekki borið árangur.

II.

Málsatvik eru þau að stefndi Skipafélagið Víkur hf. hafði skipið m.s. Helgey, eign stefnda Reykhólaskips hf., til ráðstöfunar samkvæmt timabundnum farmsamningi dags. 5. febrúar 1985.

Stefndi Skipafélagið Víkur hf. tók síðan að sér að flytja með því skipi saltfiskfarm fyrir Sölusamband íslenskra fiskframleiðenda (SÍF) frá Keflavík til Bilbao á Spáni í febrúar 1985.

Gefin voru út þrjú farmskírteini vegna farms þess sem mál þetta snýst um hinn 11. febrúar 1985, en þar var um að ræða alls 424000 kg af saltfiski á 530 pallettum til þriggja kaupenda á Spáni. Samkvæmt framlögðum vöruheikningum til kaupenda var heildarfjárhæð saltfiskfarms þessa US \$ 848.000,00.

Vörusendingar þessar váttryggði SÍF hjá stefnanda skv. þremur tryggingarskírteinum dags. 11. febrúar 1985. Samanlögð váttryggingarfjárhæð var US \$ 932.800,00. Váttryggingarskírteinin voru öll framseld eyðuframsali af váttryggingartaka.

Samkvæmt framburði stýrimannsins Gunnars Gíslasonar fyrir dómi var umbúnaður í lest skipsins þannig að í síðum skipsins voru „ribbar“ festir á böndin, og á þá var fest krossviðarklæðning og síðan plast hengt yfir. Ekki var sett plast á gólf lestarinnar. Áður en lestun hófst höfðu eftirlitsmenn SÍF og Skipafélagsins Víka hf. skoðað lestina og ekki gert neinar athugasemdir. Er lestun hófst var lestin að mestu nýmáluð, þó ekki lúgukarmar.

Lestarstjóri frá Skipafélaginu Víkum hf. sagði til um hvernig ganga skyldi frá farminum, en saltfiskurinn kom á pöllum um borð. Í neðri lest

hafi verið ein stæða af brettum en á millipillfari tvær hæðir á allan flötinn, en þrjár til fjórar hæðir í lúgukarmi. Byggt hafi verið upp milli pallanna og timbur lagt yfir svo efri hæðir pressuðu ekki á þann hluta farmsins sem neðstur var.

Á siglingu skipsins til Spánar brotnaði uppbygging undan efstu stæðunum í lúguopinu, og hafði farmurinn við það hreyfst og lagst út í síðurnar og lúgukarminn. Í leiðarabók skipsins er svofelld bókun skráð á 7. degi ferðarinnar hinn 16. febrúar 1985.

„Í ljós kemur þegar athugað er um farm í lest að brettabygging undir þriðju hæð hefur gefið sig á nokkrum stöðum. Nokkuð virðist um skemmdir en ekki hægt að kanna til hlítar sökum þrengsla.“

Í losunarhöfn hafi menn frá viðtakendum komið um borð og litið í lestina og skoðað eftir því sem hægt var áður en lagst var að bryggju. Hinn 20. febrúar 1985 er losun hófst í Bilbao er eftirfarandi bókað í leiðarabók skipsins af skipstjóra.

„Miklar kvartanir eru út af því hvernig fiskurinn er farinn. Undirstöður hafa brotnað og fiskurinn jagast niður. Ég hafði tal af umboðsmanni og sagði honum frá þessu. Hann sagði þetta vanalegt og kæmi á tryggingar.“

Við uppskipun voru notaðir lyftarar og nokkuð var um það að bretti hafi oltið og þá hafi fiskurinn verið tindur upp af lestargólfinu. Uppskipun lauk 21. febrúar 1985. Samkvæmt framburði stýrimanns voru brettin talin í land og hafi talningsmaður frá móttakanda verið viðstaddur. Ekki hafi talningsmenn kvittað hvor hjá öðrum eftir hvern losunardag, en þeir hafi borið sig saman nokkrum sinnum yfir daginn og á kvöldin. Ekki hafi komið fram vöntun hjá talningsmönnum, en talningsgögnum hafi ekki verið haldið til haga.

Samkvæmt fyrirbyggjandi skoðunargerðum sem framkvæmdar voru af skoðunarmönnum Lloyd's í Bilbao var um verulegar skemmdir að ræða á farminum. Fiskur hafði skemmst, ýmist vegna mengunar af rauðleitu ryki sem í hann hafði komist eða vegna þess að hann hafði rifnað eða brotnað. Þá var einnig um að ræða vöntun á fiski skv. þessum skoðunargerðum.

Tjón það sem á farminum varð skv. framansögðu gerði stefnandi upp hinn 6. desember 1985 á grundvelli greindra skoðunargerða Lloyd's með samtals US \$ 56.236,03, sem og er stefnufjárhæð málsins.

III.

Stefnandi byggir dómkröfur sínar á því að stefndi hafi gefið út það sem kallað sé „clean“ farmskirteini, þ.e.a.s. engar athugasemdir hafi verið gerðar um ástand farmsins né umbúnað hans.

Farmflytjanda hafi borið að ganga svo frá farmi að hann færi ekki úr skordum og auðvitað hafi sú skylda verið sérstaklega rík þegar um matvöru

hafi verið að ræða og siglingu á þeim tíma árs þegar verstra veðra væri von.

Stefndu hafi ekki sinnt innheimtubréfum stefnanda og ekki fært sönnur á nein atriði sem losi þá undan þessari ábyrgð eða sanni að farmflytjandi hafi fullnægt skyldu sinni.

Stefnandi telur því að stefndu beri sameiginlega ábyrgð á því tjóni sem orðið hafi, hvort heldur það hafi orðið af því að pallar hafi farið úr skorðum eða skemmd hafi orðið á fiskinum vegna óhreininda, brota eða rifnunar.

Varðandi lagarök visar stefnandi til 99. gr. siglingalaga nr. 66/1963, sem eigi við um tilvik þetta, svo og til Haagreglna frá 1924, III. kafla, og 25. gr. laga um váttryggingasamninga.

Stefndi Reykhólaskip hf. styður sýknukröfu sína eftirgreindum rökum.

1. Hafi einhver orðið fyrir tjóni vegna farmskemmda og vöntunar á farmi þá sé það kaupandi vörunnar og viðtakandi hennar, einn eða fleiri. Ekki hafi verið sýnt fram á að kaupendur hafi framselt annaðhvort SÍF eða stefnanda kröfur þessar. Því sé um aðildarskort að ræða, sem leiði til sýknu.

2. Stefndi Reykhólaskip hf. hafi enga skriflega tilkynningu fengið um tjón á farmi og engar kröfur þess vegna fyrr en mál þetta hafi verið höfðað um það bil ellefu mánuðum eftir að varan hafi verið afhent. Þetta aðgerðarleysi af hálfu stefnanda og þess eða þeirra sem hann leiði rétt sinn frá valdi því að hugsanleg bótakrafa sé niður fallin.

3. Stefnandi geti ekki átt betri rétt á hendur stefnda Reykhólaskipi hf. en SÍF. SÍF hafi samið við farmsamningshafann (farmflytjanda) um flutning á farminum og annast síðan allan umbúnað farmsins í lestum skipsins eftir aðferð sem hann sjálfur ásamt meðstefnda hafi búið til og með búnaði sem þessir aðilar hafi átt, annar hvor eða báðir. Verði tjón rakið til þess að farmi hafi ekki verið rétt komið fyrir í lest, þá sé það sök SÍF sem SÍF verði að taka afleiðingunum af og þar með stefnandi. Þetta leiði til sýknu vegna þess að hleðslan hafi verið á ábyrgð SÍF sem hafi krafist þess að ráða hleðslunni og hafði sérstakan trúnaðarmann við hana, sem hafi gefið fyrirsmáli um hleðsluna sem farið hafi verið eftir. Samkvæmt farmsamningi sé lestun og losun á vegum meðstefnda (dskj. nr. 24, 4. gr.).

4. Samkvæmt farmskirteinum á dskj. nr. 10 og 16 sé farmsamningur hluti skilmála. Samkvæmt 4. gr. farmsamnings (dskj. nr. 24) eigi farmsamningshafi að „arrange and pay for loading, trimming, stowing (including dunnage and shifting boards excepting any already on board) unloading, weighing, tallying and delivery of cargoes, surveys“. Í 9. gr. farmsamningsins segi m.a.: „The Owners not to be responsible for shortage, mixture, marks, nor for number of pieces or packages, nor for damage

to or claims on cargo caused by bad stowage or otherwise.“ Samkvæmt þessu ákvæði beri stefndi Reykhólaskip hf. ekki áhættuna af vöntun eða tjóni á farmi, hvorki gagnvart farmsamningshafa, farmskírteinishafa né öðrum, og á hann verði ekki felld bótaskylda vegna þessa, þar sem hann hafi beinlínis undanskilið sig henni. Þessi undanþága bindi bæði farmskírteinishafana (viðtakendur) og upphaflegan farmskírteinishafa, farmsendandann, SÍF. Þar með bindi það einnig stefnanda sem ekki geti öðlast betri rétt en þeir. Ljóst megi að minnsta kosti teljast að stefnandi geti aldrei öðlast betri rétt en SÍF.

Til frekari áherslu sé rétt að minna á að í 13. gr. farmsamnings (dskj. nr. 24) (hluta af farmskírteinisskilmálum) sé í upphafi tekið fram hversu langt ábyrgð skipseiganda nái, þ.e. til tafa og tjóns sem stafi af töfum, en þó því aðeins að tiltekin ströng skilyrði séu fyrir hendi af hálfu eigenda skips eða útgerðarstjóra. Síðan segi: „The Owners not to be responsible in any other case nor for damage or delay whatsoever and howsoever caused even if caused by the neglect or default of their servants.“ Af þessu ákvæði leiði að jafnvel vanræksluverk og mistök áhafnar, þar með talin skipstjóra, leiði ekki til fébótaábyrgðar útgerðar. Í síðari hluta þessa ákvæðis sé fjallað um ábyrgð farmsamningshafa gagnvart skipseiganda og vanrækslu, t.d. við hleðslu.

Augljóst sé að SÍF og síðar farmskírteinishafar hafi fallist á þessa skilmála og bindi þeir stefnanda. Í þessu sambandi megi og minna á að það hafi verið meðstefndi sem gefið hafi út farmskírteini en ekki stefndi Reykhólaskip hf., enda þótt slíkt sé gert „for the master“ skv. áritun á farmskírteini sem farmsendandi hafi sjálfur látið útbúa. Starfsmaður meðstefnda hafi gefið skírteinin út án nokkurs samráðs við stefnda Reykhólaskip hf., sbr. undirritun á dskj. nr. 10. SÍF hafi aldrei samið um eitt né neitt við stefnda Reykhólaskip hf. og hafi vitað fullvel að meðstefndi hafi verið farmflytjandi og samningsaðili við SÍF. Ekki sé getið nafns stefnda Reykhólaskips hf. á farmskírteinum á dskj. nr. 10 og 16. Engar réttarreglur útløki rétt stefnda Reykhólaskips hf. til að takmarka ábyrgð sína á þann hátt sem lýst hafi verið.

5. Til réttarsambands milli stefnda Reykhólaskips hf. og meðstefnda hafi verið stofnað með farmsamningnum á dskj. nr. 24. Í 9. gr. farmsamningsins sé gert ráð fyrir því að skipstjóri, stýrimenn eða umboðsmenn undirriti farmskírteini. Ekki sé minnst á að farmsamningshafi láti starfsmenn sína gefa út farmskírteini á ábyrgð útgerðarmanns. Þess vegna hafi ekki verið stofnað til neins réttarsambands milli SÍF, sem stefnandi leiði rétt sinn frá, og stefnda Reykhólaskips hf. með því að starfsmaður meðstefnda, Skipafélagsins Vika hf., hafi undirritað farmskírteini á farmskírteinisform frá SÍF. Þar hafi ekki verið minnst á nafn stefnda Reykhólaskips hf. sem

fyrr segi, og farmsendandi, SÍF, hafi einungis samið við meðstefnda, Skipafélagið Víkur hf. Þessi skilningur sé staðfestur m.a. með hegðun SÍF sem virðist hafa gert upp galla og vöntun við kaupendur sína á Spáni og síðan gert kröfur á stefnanda án þess að tilkynna stefnda Reykhólaskipi hf. um kröfugerðina. Lögmaður stefnanda riti meðstefnda Skipafélaginu Víkum hf. bréf 19.9. 1985 áður en bótauppgjör hafi farið fram og óski eftir afstöðu hans til kröfugerðar. Lögmaðurinn riti meðstefnda bréf að nýju 23.10. 1985 og krefji hann um endurgreiðslu bóta, sem reyndar höfðu ekki verið inntar af hendi þá. Ekki hafi stefnandi eða þeir sem hann leiði rétt sinn frá staðið fyrir því að láta stefnda Reykhólaskip hf. vita um kröfugerð vegna tjóns.

Samkvæmt framangreindu sé því haldið fram að ekkert réttarsamband hafi stofnast milli stefnda Reykhólaskips hf. og stefnanda eða þeirra sem hann leiði rétt sinn frá og því beri að sýkna stefnda Reykhólaskip hf., enda ekki sýnt fram á að hann hafi gerst sekur um athæfi sem valdi honum bótaskyldu skv. reglunum um skaðabótaskyldu utan samninga.

6. Samkvæmt „BALTIME 1939“ farmsamningi beri farmsamningshafa að endurgreiða útgerðarmanni kröfur sem hann hafi greitt, hvort sem sé vegna farmskírteinisábyrgðar eða flutningsábyrgðar. Öll bótaskylda yfirfærast að lokum á farmsamningshafann. Ástæða sé til að taka þetta sérstaklega fram þar sem skipstjóra sé skylt að gefa út farmskírteini með öðrum og takmarkaðri ábyrgðarreglum en í farmsamningi greini og geti þá skírteinishafi byggt rétt á hendur útgerðarmanni á slíku skírteini, en hann eigi síðan endurkröfu á hendur farmsamningshafa. Farmskírteini það sem SÍF hafi fengið í hendur sé hins vegar ekki þess háttar farmskírteini. Í því séu engin ákvæði heldur séu ábyrgðartakmarkanir farmsamnings teknar upp í skírteinið og SÍF eigi því ekki betri rétt en meðstefndi Skipafélagið Víkur hf. á hendur stefnda og það jafnvel þótt farmmóttakendur í Bilbao kunni ef til vill að hafa átt beiri rétt en SÍF og meðstefndi.

7. Stefndi Reykhólaskip hf. hafi lagt til skip sem í hvívetna hafi verið haffært og honum hafi ekki orðið á nein mistök um meðferð farmsins og reyndar heldur ekki við siglingu skipsins og stjórnök. Í sóknargögnum sé talað um tjón af völdum rauðs litar sem borist hafi á fiskinn. Hið rétta sé að nokkru áður en ferðin hófst og áður en skipið var afhent og samþykkt af meðstefnda hafði lestin verið máluð á tíðkanlegan hátt með venjulegri lestarmálningu. Ekkert hafi verið venjulegra eða sjálfsagðara. Rauði liturinn komi á saltfiskinn við það að fiskurinn sé illa settur á pallettur af SÍF og illa gengið frá honum af SÍF og meðstefnda Skipafélaginu Víkum hf. Fiskurinn detti af pallettunum á lestargólf eða út í lestarhlíðar og saltið á fiskinum og frá fiskinum leysi upp málninguna og hún berist þannig á fiskinn. Orsökinn sé ekki hjá skipinu eða stefnda Reykhólaskipi hf. heldur hjá SÍF og meðstefnda, en frá SÍF leiði stefnandi rétt sinn. Stefndi Reyk-

hólaskip hf. hafi sýnt fram á að hann hafi efnt skyldur sínar réttilega og hann hafi sýnt fram á hvers vegna farmurinn skemmdist, þrátt fyrir að réttra aðferða hafi verið gætt af honum. Þess vegna beri að sýkna stefnda Reykhólaskip hf. Það sé stefnanda að sanna að einhver þau bótaskilyrði séu fyrir hendi sem fellu ábyrgð á stefnda Reykhólaskip hf. gagnvart stefnanda, en það hafi hann ekki gert.

8. Því sé haldið fram að hvorki íslensku siglingalögin nr. 66/1963 né Haagreglurnar frá 1924 verði lagðar til grundvallar í máli þessu heldur farmsamningurinn og ef til vill farmskírteinin sem gefin hafi verið út í skjóli farmsamningsins. Samkvæmt 52. gr. laga nr. 66/1963 séu lögin frávikjanleg og gildi samningsfrelsi á þessu sviði. Haagreglurnar frá 1924 hafi ekki verið lögfestar hér á landi né gerðar hluti af farmsamningum eða farmskírteinum, og því hafi stefnda Reykhólaskipi hf. verið heimilt að takmarka ábyrgð sína enn frekar en Haagreglur heimila. Þetta hafi hann gert og njóti þess að fullu.

9. Framanritaðar málsástæður lúti bæði að kröfum vegna skemmda og vöntunar, en að skemmdum á farmi sé þó sérstaklega vikið í 7. tl. hér að framan. Um vöntun sé þess að geta, auk þess sem þegar sé sagt, að hún sé með öllu ósönnuð. Sú aðferð sem notuð sé skv. skoðunargerðum á dskj. nr. 5, 13 og 19 sé ótæk með öllu. Sagt sé að nokkrar pallettur, óskemmdar, hafi verið vegnar og þannig fundið að meðalþyngd hafi verið 1017,2 kg og 1025,6 kg. Út frá því sé fundið að á 19 pallettur hafi vantað fisk sem hér segi:

	1804,2 kg
	1597,7 kg
	<u>640,8 kg</u>
Samtals	4042,6 kg
Samtals vegi þær 19 pallettur sem á vanti sem hér segi:	
7 pallettur	5375 kg
8 pallettur	6540 kg
4 pallettur	<u>3428 kg</u>
Samtals	15343 kg

Þetta jafngildi að hver palletta hafi vegið 807,5 kg en skv. sóknargögnum séu 800 kg í hverri pallettu og hver palletta vegur minna en 7,5 kg. Sannað sé að ekki vanti neitt upp á þessar pallettur og hafi stefnandi greitt bætur vegna vöntunar sé það framyfir skyldu og stefnda Reykhólaskipi hf. og öðrum óviðkomandi. Þá beri þess að geta að eðli sínu skv. léttist salfiskur í flutningi sem þessum um t.d. 3-4%, en á því bili sé vöntunin talin vera af stefnanda. Samkvæmt þessu beri að sýkna stefnda af kröfum vegna vöntunar. Sama gildi um allan kostnað vegna meintra skemmda og vöntunar.

Eins og fyrr segir sé óljóst á hvaða grundvelli stefnandi krefji stefnda Reykhólaskip hf. um bætur í máli þessu, en rétt þyki að benda á að sá sem krefji bóta verði að sanna tjón og tjónsfjárhæð. Þegar hafi verið mótmælt vöntun og ennfremur sé rétt að mótmæla fjárhæðum. Stefnandi hafi bætt SÍF með 10% álagi og nemi þetta álag samtals US \$ 4571,20. Mótmælt sé kostnaðarliðum og á því byggt að ekki sé sannað hvaða tjón hafi orðið um borð í skipinu og hvaða tjón hafi orðið síðar. Mótmælt sé að rétt gengi hafi verið notað við verðreikning úr pesetum í US \$ sbr. tjónaskýrslur í spænskri mynt. Þá sé vaxtakröfu mótmælt sem allt of hárrí og því mótmælt að felldir verði vextir á stefnda fyrr en við þingsfestingu málsins, ef til greiðsluskyldu komi.

Stefnandi byggir á 25. gr. vsl. Því sé haldið fram að skv. 25. gr. 1. mgr. síðari málslíð laganna beri að fella niður skaðabótaábyrgð stefnda Reykhólaskips hf. eða lækka hana verulega, t.d. um 80%, enda ekki sýnt fram á þá vangá sem ákvæðið geri ráð fyrir.

Stefndi Skipafélagið Víkur hf. hefur við munnlegan flutning málsins tekið undir sýknumálsástæður stefnda Reykhólaskips hf. og gert þær að sínum.

Stefndi Skipafélagið Víkur hf. byggir á því að engin tilvísuð lagarök stefnanda snúi að sér, heldur að farmflytjanda (carrier) og sé því mótmælt að stefndi Skipafélagið Víkur hf. verði í skilningi siglingalaga nr. 66/1963 talinn farmflytjandi eða geti borið þær skyldur sem á farmflytjanda séu lagðar í 99. gr. siglingalaga eða Haagreglum. Því sé mótmælt að stefndi Skipafélagið Víkur hf. beri ábyrgð á frágangi farms og sé sýknukrafa hans á því byggð.

Við munnlegan flutning málsins var á það lögð áhersla af hálfu stefnda Skipafélaginu Víka hf. að meðstefndi Reykhólaskip hf. væri skuldbundinn skv. farmskírteini. Þá bæri og að skilja að ábyrgð stefnda Skipafélagsins Víka hf. og meðstefnda Reykhólaskips hf. Þá var á því byggt af hálfu stefnda Skipafélagsins Víka hf. að samkvæmt almennum reglum um bakfarmsamninga geti hann ekki borið ábyrgð sem farmflytjandi eftir útgáfu farmskírteinis.

Gefið hafa skýrslur fyrir dómi í máli þessu eftirtaldir: Sigurður Haraldsson aðstoðarframkvæmdastjóri SÍF, Guðmundur S. Jónsson skipstjóri, Gunnar Gíslason stýrimaður og Hjálmar Diego Þorkelsson, starfsmaður stefnda Skipafélagsins Víka hf.

IV.

Svo sem fram er komið tók stefndi Skipafélagið Víkur hf. að sér að flytja fyrir Sölusamband íslenskra fiskframleiðenda (SÍF) saltfiskfarm frá Íslandi til Spánar í febrúar 1985. Til þeirra flutninga notaði stefndi skipið m/s

Helgey sem hann hafði til ráðstöfunar samkvæmt tímabundnum farmsamningi („TIME-CHARTER BALTIME 1939“) við stefnda Reykhólaskip hf., dags. 5. febrúar 1985.

Samkvæmt framlögðum vörureikningum vegna farms þessa voru sölu-skilmálar c.i.f. Bilbao og váttryggði SÍF vörusendingarnar vegna kaupenda hjá stefnanda, Tryggingamiðstöðinni hf. Samkvæmt gögnum málsins hafði SÍF og milligöngu um tjónatilkynningar og bótauppgjör vegna vörukaupendanna á Spáni, sem um ræðir í máli þessu. Fyrir liggur að stefnandi greiddi vörukaupendum alls US \$ 56.236,03 vegna tjóns á farmi þessum og var tjónið bætt á grundvelli þeirra skoðunar- og tjónaskýrslna sem framkvæmdar voru af umboðsmönnum Lloyd's á Spáni og lagðar hafa verið fram í máli þessu.

Með því að greiða bætur samkvæmt framsögðu öðlaðist stefnandi rétt váttrygðs á hendur þeim, sem skaðabótaskyldur var vegna atvika sem váttryggingin tók til, sbr. 1. mgr. 25. gr. laga nr. 20/1954 um váttryggingasamninga, og þurfti ekki sérstakt framsal að koma til í því efni. Krafa stefndu um sýknu vegna aðildarskorts verður því ekki tekin til greina.

Samkvæmt gögnum málsins var ekki gerður sérstakur skriflegur farmsamningur um saltfiskfarm þann sem hér um ræðir og tjón varð á, en farmflutningurinn byggðist á munnlegum samningi milli SÍF og stefnda Skipafélagsins Víka hf., sem ekki er nánar upplýst um í málinu. Gefin voru út þrjú farmskírteini um farm þann sem málið snýst um hinn 11. febrúar 1985, svo sem fram er komið. Hafa þau verið lögð fram í málinu, eitt í frumriti en tvö í afriti. Öll eru farmskírteinin á sams konar eyðublöðum, greinilega merktum Sölusambandi íslenskra fiskframleiðenda. Í farmskírteinum þessum er tilgreint skipið „Helgey“ og Guðmundur Jónsson sem skipstjóri þess. Það farmskírteini sem lagt er fram í frumriti er undirritað af starfsmanni stefnda Skipafélagsins Víka hf. fyrir hönd skipstjóra (for the master). Telja verður að sú undirritun sé bindandi fyrir útgerð skipsins, stefnda Reykhólaskip hf., sem farmflytjanda gagnvart vörukaupendum á Spáni. Ekki er annað fram komið en gengið hafi verið frá undirritun allra farmskírteinanna með sama hætti og verður við það miðað.

Réttarsamband farmflytjanda, stefnda Reykhólaskips hf., og viðtakanda farms byggist á framangreindum farmskírteinum, sem einnig eru undirstöðugögn málsóknar stefnanda sem leiðir rétt sinn af rétti farmskírteinishafa. Í farmskírteinum þessum er þess getið að farmsamningurinn skuli teljast hluti farmskírteinanna „All the terms, conditions, liberties and exceptions of the Charter Party are herewith incorporated“. Svo sem fyrr sagði liggur ekki fyrir í máli þessu skriflegur farmsamningur um farmflutning þann sem hér um ræðir og greind tilvísun farmskírteinanna þykir alls ekki geta átt við hinn tímabundna farmsamning milli stefndu Reykhólaskips

hf. og Skipafélagsins Vika hf., þar sem sá samningur varðar einungis innbyrðis réttarsamband þeirra. Skilmálar þeir sem um getur í hinum tímabundna farmsamningi stefndu telst því ekki vera hluti af skilmálum farmskírteinanna og þær varnir stefnda Reykhólaskips hf., sem á því eru byggðar, eiga ekki við í máli þessu.

Ekki liggur fyrir í málinu að átt hafi sér stað framsal á réttindum SÍF sem farmsamningshafa gagnvart stefnda Skipafélaginu Víkum hf. eða á því byggt, hvorki í greinargerð stefnanda né við munnlegan málflutning, að tilvitnuð ákvæði farmskírteinanna leiði til þess að líta beri á stefnda Skipafélagið Víkur hf. sem farmflytjanda gagnvart kaupendum farmsins á Spáni. Á það er og að líta að hvorki stefnandi né stefndi Skipafélagið Víkur hf. hafa upplýst eða gert grein fyrir hvað efnislega hafi falist í hinum munnlega farmsamningi sem gerður var.

Þegar til alls þessa er litið verður ekki á það fallist gegn andmælum stefnda Skipafélagsins Vika hf. að hann sé farmflytjandi gagnvart kaupendum vörunnar á Spáni (farmskírteinishöfum) og ber því að sýkna hann af öllum kröfum stefnanda, en eftir atvikum þykir rétt að málskostnaður falli niður að því er hann varðar.

Því er haldið fram af hálfu stefnda Reykhólaskips hf. að bótakrafa gegn honum hafi fallið niður vegna aðgerðarleysis, þar sem hann hafi ekki fengið skriflega tilkynningu um tjón á farmi og engar kröfur verið settar fram á hendur honum fyrr en við höfðun máls þessa. Á þessa málsástæðu verður ekki fallist þar sem fyrir liggur að skipstjóra var ljóst að skemmdir höfðu orðið á farminum á leiðinni til Spánar og um það bókað í leiðarbók svo sem fram er komið. Þá er og til þess að líta í þessu efni að skipstjóri hlutaðist ekki til um að tilkvaddir væru sérstakir skoðunarmenn samkvæmt 41. gr. siglingalaga nr. 66/1963 til þess að sjá lestarúm opnuð og skip affermt. Þá lét skipstjóri og undir höfuð leggjast að óska eftir því að sjópróf væru haldin vegna þessa, svo sem lögskyldt var samkvæmt 39. gr. siglingalaganna nr. 66/1963 og 40. gr. laga nr. 52/1970 um eftirlit með skipum.

Samkvæmt framlögðum þremur skoðunarvottorðum (SURVEY REPORT) fór fram skoðun á farminum 22. og 28. febrúar, 4., 8. og 20. mars og 24. apríl 1985. Fallist er á að skemmdir á farminum hafi orðið af þeim sökum, sem í skoðunarvottorðum þessum greinir, og stafi fyrst og fremst af ótryggri uppbyggingu undir efstu lög farmsins í lest skipsins, svo og af umbúnaði farmsins í heild.

Þar sem stefndi Reykhólaskip hf. þykir ekki hafa sýnt fram á með málalíbúnaði sínum að nein þau atvik hafi orðið í ferð skipsins til Bilbao sem leysi hann undan ábyrgð sem farmflytjanda vegna skemmda þeirra sem á farminum urðu, ber með tilvísun til 99. gr. siglingalaga nr. 66/1963 að fallast á það með stefnanda að stefndi Reykhólaskip hf. sé bótaskyldur vegna tjónsins.

Liggur þá fyrir að fjalla um kröfugerð stefnanda tölulega.

Fyrir liggur í gögnum málsins að viðtakendur farms hafa fengið greiddar tjónabætur frá stefnanda, samtals að fjárhæð US \$ 56.236,03, á grundvelli fyrrgreindra skoðunargerða sem framkvæmdar voru af umboðsmönnum Lloyd's á Spáni. Allar fjárhæðir í tjónaskýrslum þessum voru í spánskri mynt (pesetum), en bætur voru greiddar í Bandaríkjadollurum í samræmi við tryggingarskilmála. Mótmæli stefnda varðandi þann verðútreikning eða viðmiðunargengi eru óröktuð með öllu og verða ekki tekin til greina.

Fallist er á þær magntölur sem í greindum skoðunarvottorðum greinir hvað varðar farmskemmdir, þ.e. samtals 18.813,4 kg (6886 + 9009 + 2918,4) skemmdur fiskur að verðmæti US \$ 41.389,48. Ennfremur er fallist á tilgreindan kostnað vegna hreinsunar á fiski að fjárhæð US \$ 5.128,43 (3.299,16 + 306,68 + 1.522,59) og kostnað vegna skoðunar US \$ 1.392,44 (427,46 + 613,64 + 351,34) eða samtals US \$ 47.910,35.

Óumdeilt er að talning fór fram á farminum upp úr skipi og enda þótt talningargögnum hafi eigi verið haldið til haga verður eigi fallist á kröfur stefnanda að því er varðar vöntun á farminum og ber í því efni að líta til þess að „Statement of facts“ er án athugasemda, svo og þess að vöntun kom ekki fram fyrr en löngu síðar við athugun í vöruhúsum kaupenda á Spáni.

Samkvæmt framansögðu verða greindar matsgerðir, sem ekki hefur verið hnekkt, lagðar til grundvallar niðurstöðu málsins varðandi fjárhæðir skemmda, kostnaðar við hreinsun og skoðunarkostnað en ákvæði 25. gr. laga nr. 20/1954 um lækkun fébóta, sem stefndi visar til, þykja ekki eiga við um fjárkröfur þessar.

Í samræmi við kröfugerð stefnanda ber því að dæma þrotabú stefnda Reykhólaskips hf. til þess að greiða stefnanda kr. 1.995.945,00 (US \$ 47.910,35 x 41,66 ísl. kr.). Vextir af tildæmdri fjárhæð skulu vera þeir sömu og hæstu innlánsvextir banka og sparisjóða voru af almennum sparisjóðsbókum og er fallist á það með stefnda að reikna beri vexti frá þingfestingardegi málsins 21. janúar 1986, svo sem nánar greinir í dómsorði.

Viðurkenna ber sjóveðrétt stefnanda í m/s Helgey til tryggingar tildæmdum fjárhæðum, sbr. 1. mgr., 4. tl., 216. gr. laga 66/1963.

Eftir þessum úrslitum málsins ber og að dæma þrotabú stefnda Reykhólaskips hf. til þess að greiða stefnanda málskostnað sem telst hæfilega ákveðinn kr. 230.000,00.

Dóm þennan kváðu upp Eggert Óskarsson borgardómari og meðdómsmennirnir Guðmundur Hjaltason skipstjóri og Ingvar Sveinbjörnsson hdl., deildarstjóri hjá Brunabótafélagi Íslands.

D ó m s o r ð:

Stefndi, Skipafélagið Vikur hf., skal vera sýkn af kröfum stefnanda, Tryggingamiðstöðvarinnar hf., í máli þessu. Málskostnaður að því er varðar stefnda, Skipafélagið Vikur hf., fellur niður.

Stefndi, þrotabú Reykhólaskips hf., greiði stefnanda, Tryggingamiðstöðinni hf., kr. 1.995.945,00 með 22% ársvöxtum frá 21. janúar 1986 til 1. mars 1986, með 13% ársvöxtum frá þeim degi til 1. apríl 1986, með 9% ársvöxtum frá þeim degi til 21. janúar 1987, en með 10% ársvöxtum frá þeim degi til greiðsludags og kr. 230.000,00 í málskostnað.

Viðurkenndur er sjóveðréttur í m/s Helgey fyrir tildæmdum fjárhæðum.

Dómi þessum ber að fullnægja innan 15 daga frá lögbirtingu hans að viðlagðri aðför að lögum.

Miðvikudaginn 21. desember 1988.

Nr. 286/1987. **Ákærvaldið**

(Hallvarður Einvarðsson ríkissaksóknari)
gegn

Kristjáni Erni Kristjánssyni

(Sigurður Georgsson hrl.)

og

Sæmundi Auðunssyni

(Páll Arnór Pálsson hrl.)

Ávana- og fíkniefni. 173. gr. a almennra hegningarlaga nr. 19/1940. Lög nr. 65/1974. 40. og 77. gr. laga nr. 74/1974. Eignarupptaka. Sératkvæði.

Dómur Hæstaréttar.

Mál þetta dæma hæstaréttardómararnir Guðmundur Jónsson, Benedikt Blöndal, Bjarni K. Bjarnason og Guðmundur Skaftason og Haraldur Henrysson, settur hæstaréttardómari.